

Täysistunto

Keskiviikko 25.11.2020 klo 14.00—22.01

8. Pohjoismaiden neuvosto Suomen valtuuskunta toimintakertomus 2019

Kertomus K 3/2020 vp

Valiokunnan mietintö UaVM 3/2020 vp

Ainoa käsittely

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ainoaan käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 8. asia. Käsittelyn pohjana on ulkoasiainvaliokunnan mietintö UaVM 3/2020 vp. Nyt päätetään kannanotosta kertomuksen johdosta.

Ulkoasiain valiokunnan puheenjohtaja, edustaja Niikko.

Keskustelu

16.31 **Mika Niikko ps** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Haluaisin nostaa esiin muutaman keskeisen seikan ulkoasiainvaliokunnan käsiteltä Pohjoismaiden neuvoston Suomen valtuuskunnan kertomusta vuodelta 2019.

Kyseessä on 50-luvulta lähtien toiminut Pohjoismaiden parlamenttien yhteistyöjärjestö. Neuvosto edistää muun muassa Pohjoismaiden sisäistä liikkumisvapautta ja yhteistyötä monella eri alalla.

Pohjoismaiden neuvoston toimintakenttä on hyvin laaja, ja Suomen valtuuskunnan toiminta on ollut jälleen aktiivista. Keskustelimme valiokunnassa siitä, että koko eduskuntaa pitäisi laajemminkin sitouttaa pohjoismaiseen yhteistyöhön. Nyt tämän tärkeän yhteistyön vaaliminen ja edistäminen jää helposti vain Pohjoismaiden neuvoston valtuuskuntaan kuuluvien harteille. Kannustankin kaikkia eduskuntakollegojani läheiseen yhteistyöhön pohjoismaisten sisarpuolueidensa ja -valiokuntiensa kanssa. Erityisesti näin korona-aikana, kun tavanomaisia vierailuja ei pystytä toteuttamaan, on etäkokouksien osallistumiskynnys hyvä pitää matalana. Ulkoasiainvaliokunta onkin aktiivisessa vuorovaikutuksessa etäyhteyksin muiden Pohjoismaiden ja Baltian maiden kollegojen kesken. Yhdessä toimien voimme vahvistaa alueemme turvallisuutta ja hyvinvointia ja lisätä painoarvoamme kansainvälisissä kysymyksissä.

Arvoisa puhemies! Pidimme valiokunnassa hyvänä, että rajayhteistyöhön panostamista jatketaan. Rajaesteiden purkamisen ohella tärkeää on niiden ennaltaehkäisy uutta lainsäädäntöä luotaessa. Tämäkin edellyttää läheistä ja säännöllistä yhteistyötä pohjoismaisten kollegojen suuntaan.

Yksittäisenä esimerkkinä hyvin toimivasta ja tuloksellisesta pohjoismaisesta yhteistyöstä nousi ulkoasiainvaliokunnassa esiin myös ihmiskauppaa koskeva yhteistyö Pohjoismaiden poliisi- ja muiden viranomaisten välillä. Tällaista hyvää työtä toivomme edelleen edistetävän.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 151/2020 vp

Lisäksi vuosikertomuksessa nousi esiin parlamentaarikkojen toive puolustuspolitiikan parlamentaarisen ulottuvuuden vahvistamisesta. Ulkoasiainvaliokunta pitää myönteisenä kiinnostusta turvallisuus- ja puolustuspoliittista yhteistyötä kohtaan. Myös muun muassa Itämeri-yhteistyötä Baltian maiden kanssa pidetään tärkeänä.

Arvoisa puhemies! Pohjoismaiden ja Venäjän välisen yhteistyön osalta ulkoasiainvaliokunnassa korostettiin parlamentaarisen vuoropuhelun tärkeyttä. On hyvä, että Pohjoismaiden neuvosto on jatkanut dialogia venäläisten parlamentaarikkojen kanssa. Muutoin kansanedustajien yhteydet Venäjään ovat nykyään ehkä turhankin ohuet.

Lopuksi haluan nostaa vielä esiin Pohjoismaiden neuvoston yhteistyön Valko-Venäjän kanssa. Kuten tämän syksyn tapahtumat ovat osoittaneet, Valko-Venäjä tarvitsee tukea demokratiakehityksessään, ja on hyvä, että Pohjoismaiden neuvoston piirissä tätä työtä tehdään.

Lopuksi, arvoisa puhemies, haluan vielä sanoa, että kiitän Pohjoismaiden neuvoston jäseniä aktiivisesta Suomen asioiden edistämisestä työssään. Valiokunnalla ei ole huomautettavaa kertomuksen johdosta. — Kiitos.

16.35 Johan Kvarnström sd: Ärade talman! Den här verksamhetsberättelsen är bra, viktig och intressant, speciellt i skenet av det som har hänt efter året som den behandlar. Under verksamhetsåret 2019 antog de nordiska länderna målet att bli världens mest hållbara och integrerade region före 2030. Visionen hade tre prioriterade områden: ett grönt Norden, ett konkurrenskraftigt Norden och ett socialt hållbart Norden. Mycket ambitiösa mål som jag delar varmt.

Vi har dock en bit kvar till att bli världens mest hållbara och integrerade region, vilket årets kris tydliggjort. Det nordiska samarbetet är för oss socialdemokrater viktigt och självklart. Det nordiska samarbetet har dock tagit sig en törn av coronapandemin, och det har tydligt klarnat att samarbetet måste utvecklas för att vara relevant också i kristider.

Samtidigt är jag glad över att mycket av Nordiska rådets och Nordiska ministerrådets viktiga arbete har kunnat fortsätta. Möten har hållit på distans, arbetet har fortlöpt och på sessionsveckan som var helt digital deltog till och med FN:s generalsekreterare.

Det är också glädjande att våra finländska ministrar har haft ett fortsatt gott samarbete med nordiska kollegor trots krisen, och att man har samarbetat på många områden, det är viktigt och fint.

Den här krisen, som visserligen inte på något sätt är över, har visat behovet av ett ökat nordiskt samarbete och behovet av ett nordiskt samarbete som är relevant också i kristider. Jag tror det finns en enorm styrka i att i framtiden samarbeta mer kring hanteringen av pandemier och andra allvarliga kriser. Vi behöver, som statsministern efterlyste, en mer gemensam strategi på EU-nivå, men därtill vill jag hävda ett ännu djupare och konkretare samarbete mellan de nordiska länderna, ett samarbete som fungerar också i kriser så att vi tillsammans kommer över dem bättre.

Arvoisa puhemies! Tämä toimintakertomus on tärkeä, hyvä ja mielenkiintoinen. Viime vuonna Pohjoismaat asettivat tavoitteekseen tehdä Pohjolasta maailman kestävimmän ja integroituneimman alueen kymmenessä vuodessa. Visiossa on kolme painopistealuetta: vihreä Pohjola, kilpailukykyinen Pohjola ja sosiaalisesti kestävä Pohjola. Tavoitteet ovat hyvin kunnianhimoisia, ja kannatan niitä lämpimästi.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 151/2020 vp

Meillä on vielä paljon työtä tehtävänä tullaksemme maailman kestävimmäksi ja integroituneimmaksi alueeksi. Pohjoismainen yhteistyö on meille sosiaalidemokraateille tärkeää ja itsestäänselvää. Pohjoismainen yhteistyö on kuitenkin kärsinyt koronapandemias-
ta. Kriisi, joka tosin ei millään tavoin ole ohi, on osoittanut, että pohjoismaista yhteistyötä tarvitaan entistä enemmän ja myös kriisiaikoina. Uskon, että yhteistyössä on valtavasti voimaa pandemioiden ja muiden vakavien kriisien hoidossa. — Kiitos, tack.

16.38 Mikko Kärnä kesk: Arvoisa herra puhemies! Tosiaan kyseessä oleva kertomus Pohjoismaiden neuvoston toiminnasta on äärettömän tärkeä, ja tämä koronakriisi on myös minun mielestäni osoittanut sen, kuinka tärkeää pohjoismainen yhteistyö voi olla kaikilla tasoilla. Toivoisin itse, että seuraavana vuonna jollakin tavalla kykenisimme Pohjoismaiden neuvostossa tekemään tiiviimpää yhteistyötä ennen kaikkea sen suhteen, kuinka me torjumme koronavirusta Pohjoismaissa.

Koska tätä tiivistä yhteistyötä ei ole tehty, niin esimerkiksi kotimaakunnassani Lapissa on kyllä kärsitty aivan valtavasti, kun rajoja jouduttiin laittamaan kiinni. Me olemme tottuneet siihen, että me olemme yhtenäinen alue Tornionjokilaaksossa, me olemme pohjoisessa Norjan vastaisella rajalla yhtenäinen alue. Ne rajat eivät ole siellä olemassa. Jos ihminen ei ole elänyt siellä, niin hänen saattaa olla vaikea tätä ymmärtää. Nyt kriisi on kyllä osoittanut, kuinka kipeää se tekee, mikäli rajoja joudutaan sulkemaan. Meillä on perheyhteisöjä jouduttu erottamaan toisistaan. Meillä on rajakauppa tyrehtynyt osalla näistä alueista.

Itse katsoisin, että Pohjoismaiden tulisi kyetä yhdessä päättämään, millaisia toimia me teemme koronaviruksen torjumiseksi siten, että me kykenemme sen Euroopan ja koko maailman avoimimman rajan säilyttämään. Toivoisin todella, että kun käsittelemme seuraavan kerran vuosikertomusta, niin tämä asia olisi nostettu keskiöön — avoimet rajat, niitä me tarvitsemme Pohjoismaiden vastaisilla rajoilla, ja tämän eteen täytyy tehdä töitä ja kamppailla.

16.40 Kimmo Kiljunen sd: Arvoisa puhemies! Ulkoasiainvaliokunnan puheenjohtaja Niikko avasi oman esityksensä pohtimalla sitä, että Pohjoismaiden neuvoston vuosikertomuksen kaltaista keskustelua pitäisi käydä täällä eduskunnassa useamminkin. Hän on aivan oikeassa siinä, että nämä kansainväliset aiheet, Suomen ulkosuhteet, eivät ole tämän täysistuntoagendamme pääaiheita yleensä koskaan, ja me, jotka ulkoasiainvaliokunnassa istumme, tietysti koemme vähän ongelmalliseksi sen, että eduskunta laveammin ei tunnista oikeastaan sitä, missä Suomi istuu ja seisoo ja mitkä ovat ne vuorovaikutussuhteet suhteessa ulkomaailmaan, koska niillä on suuri vaikutus myöskin Suomen omaan tilanteeseen ja kehitykseen.

Nyt meillä on tässä kaksi peräkkäistä asiakirjaa. Toinen on Pohjoismaiden neuvoston vuosikertomus, ja sitten seuraavaksi heti perässä seuraava aihe, jos luen oikein esityslistaa, on Euroopan turvallisuus- ja yhteistyöjärjestön parlamentaarisen yleiskokouksen vuosikertomus. Tämä on tietysti hyvä hetki nyt meidän vähän pohtia, mitä nämä järjestöt tarkoittavat Suomelle laveamassa mielessä ja miksi Suomi on niissä mukana.

Pohjoismaiden neuvostoon liittyminen Suomen osalta 1955 oli iso askel. Se oli yhtä iso askel kuin aikanaan YK:hon liittyminen täsmälleen samana vuonna, jolloin Suomi taval-
laan otti paikkansa maailmanyhteisössä sodan jälkeisestä eristystilasta, mihin Suomi oli omalla tavallaan joutunut ja ajautunut. Me tulimme osaksi pohjoismaista yhteisöä, ja voi-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 151/2020 vp

sin sanoa, että tuo viiteryhmä, nämä viisi pohjoismaata, on muodostanut keskeisen yhteistyöfoorumin, ja mitä suurimmassa määrin kun kansainvälisesti asiaa mietitään ja katsotaan, niin Pohjoismaat ovat kovin, kovin monelle taholle se ideaaliyhteiskunta. Itsekin joudun arvioimaan, kun katson maailman mitassa, mikä on hyvinvointia. Täällä on rakennuttu tasa-arvo, oikeusvaltiot, lukuisat muut yhteiskuntamuodot, mitä Suomikin on toteuttanut demokratiaansa myöten. Me saamme kiittää tästä pohjoismaista yhteistyötä. Yhteiset työmarkkinat, jotka tänne ovat syntyneet aikanaan, ovat olleet keskeinen tekijä sitomassa Suomea osaksi laajempaa yhteisöä. Tämä on merkittävä esimerkki siitä, miten tärkeätä kansainvälinen vuorovaikutus meille on.

Pitkään Pohjoismaiden neuvostossa ei käsitelty turvallisuuspoliittisia kysymyksiä lainkaan. Ne olivat ikään kuin tabu, niihin ei haluttu koskea. Siinä oli omat syynsä. Suomi oli yksi niistä maista, jotka eivät kovin voimakkaasti halunneet nostaa turvallisuuspoliittista keskustelua sinne. Mutta sitten kylmän sodan vastakkainasettelun purkautuessa myöskin Pohjoismaiden neuvosto kävi aidosti turvallisuuspoliittista keskustelua, ja hyvä niin.

Ehkä ainoa lisätekijä, jonka voisin vielä laittaa tähän keskustelun jatkoksi, on se, että Pohjoismaiden neuvosto siis koostuu näistä viidestä Pohjolan maasta ja sitten nämä itsehallinnolliset alueet ovat siinä mukana, Färsaaret ja Ahvenanmaa, Grönlanti mukaan luetuna. Olisiko mitään mahdollisuutta miettiä — sitä on jossain vaiheessa pyrittykin miettimään — kun Baltian maat ovat nyt sitten itsenäistyneet ja muodostaneet oman Baltic Assemblynsä, että tämä vuorovaikutus, joka Baltic Assemblyn ja Pohjoismaiden neuvoston välillä on, voisi tiivistyä jopa siihen suuntaan, että Baltian maat tulisivat mukaan tähän pohjoismaiseen [Puhemies koputtaa] perheeseen ja pienet Pohjois-Euroopan maat olisivat silloin yhteisessä vuorovaikutuksessa?

16.43 Kristiina Salonen sd: Arvoisa puhemies! Viime vuonna Pohjoismaiden hallitusten ministerineuvoston puheenjohtajana toimi Islanti, ja tällöin pääministerit sopivat pohjoismaisessa yhteistyössä keskittyvän jatkossa entistä enemmän ilmastonmuutoksen ja kestävä kehityksen kysymyksiin. Päätettiin hyväksyä uusi visio, jonka tavoitteena on tehdä Pohjolasta maailman kestävin ja integroitunein alue vuoteen 2030 mennessä. Tässä visiossa oli kolme painopistettä: vihreä Pohjola, kilpailukykyinen Pohjola ja sosiaalisesti kestävä Pohjola. Tämä tavoite on tärkeä ja kannatettava.

Kuitenkin, jotta tähän tavoitteeseen päästäisiin, ulkoasiainvaliokunta nostaa omassa mietinnössään esille, että nyt tulisi sitten tehdä konkreettisia toimia sen eteen, että alue saadaan maailman integroituneimmaksi. Se tarkoittaa sitä, että liikkuvuutta tulee parantaa ja rajaesteitä purkaa, kuten jo tässä edelläkin kuulumme, yhä entisestään. Valiokunta peräänkuuluttaa myöskin kaiken lainsäädännön harmonisointipyrkimystä uutta lainsäädäntöä valmisteltaessa erityisesti Ruotsin kanssa, ja tämä tietenkin edellyttää hyvinkin läheistä kontaktia, jokapäiväistä yhteistyötä virkamiesten mutta myöskin poliitikkojen kesken kaikkien Pohjoismaiden mutta etenkin naapurimaamme Ruotsin kanssa, jotta tähän pystyisimme ja tätä voisimme entisestään myöskin edistää.

Toinen tärkeä asia, jota valiokunta mietinnössään nostaa esille, on se, että Pohjoismaiden neuvosto jatkaa työtä Valko-Venäjän demokratiakehityksen tukemiseksi. Juuri kertomusvuonna järjestetyssä Valko-Venäjä-kokouksessa pääaiheena oli lehdistönvapauden huono tilanne maassa, ja Baltian maat osallistuvat tähän. No, tuosta ajasta tähän päivään on tullut vain lisää esteitä. Itse asiassa koko tämä Pohjoismaiden neuvoston vuoden 2019 teema ”Pohjoismaiden arki — demokratiaa ja kansalaisten tukea” toteutuu kyllä vielä Poh-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 151/2020 vp

joismaissa, vaikkakin kavennetussa muodossa, mutta kokonaisuudessaan koko maailmassa demokratia on kärsinyt tästä koronakriisistä, ja myös Pohjoismaissa on tehty — toki kylä varmasti kansan tuella ja hyväksynnällä — demokratiaa rajoittavia toimenpiteitä, koska koronakriisiä on pitänyt hoitaa.

Aivan lopuksi totean vielä, että syytä on kiinnittää huomiota myöskin lähestyvään Pohjoismaiden ministerineuvoston puheenjohtajuuteen, vuoteen 2021, jolloin sitten Suomi [Puhemies koputtaa] lisää hyvää valmistelua ja resursointia sen osalta.

16.46 Lulu Ranne ps: Arvoisa puhemies! Nostan esiin muutaman äärettömän tärkeän asian liittyen pohjoismaiseen yhteistyöhön. Toimintakertomushan kertoo siitä, että paljon hyvää tehdään, mutta sillä on aivan liian pieni vaikutus siihen suureen kuvioon, siihen pohjoismaiseen yhteistyöhön.

Pohjoismaisen yhteistyön arvostus ja tärkeys ovat kärsineet siinä, kun me olemme olleet niin tiiviisti mukana EU:ssa. Meidän pitäisi tässä tilanteessa erityisesti nyt, kun olemme keskellä kriisiä ja tulemme vielä olemaan pitkään, ymmärtää se, että kyllä se läheltä löytyy se kaikkein luontevin yhteistyö. Toivoisin sitten tietenkin sitä, että meillä kaikki Pohjoismaiden pääministerit nostaisivat ja heidän avullaan nostettaisiin pohjoismaisen yhteistyön profiilia ja sitä todellista vaikuttavuutta.

Korona on synnyttänyt nyt aika paljon ristiriitaisia tunnelmia ja ihan kunnon konfliktejakin erityisesti Ruotsin ja muiden Pohjoismaiden välillä, ja siitä pitää päästä yli. Tämä tarkoittaa tietenkin sitä, että kukin maa, myöskin Ruotsi, katsoo peiliin ja toteaa nöyrästi, että nyt, kun he ovatkin muuttaneet koronastrategialinjaustaan, niin he voisivatkin hieman ehkä arvostaa ja osoittaa naapureille, että kyllä te nyt oikeasti valitsitte ehkä viisaammin kuin me.

Kun miettii sitten ratkaisuja jatkossa, niin meillä tulee ihan taatusti eteen vastaavia erilaisia kriisejä kuin tämä koronakriisi tällä hetkellä, ja siinä ratkaisu voisi olla se, että me, kaikki Pohjoismaat, tekisimme tällaiset suuret päätökset koskien tämäntyyppisiä kriisejä yhteisesti sovittujen asiantuntijakuulemisien, suurten tietomäärien pohjalta yhteisesti, niin että kaikilla olisi samat pohjatiedot, kun näitä merkittäviä päätöksiä tehdään.

Toinen: Taloudellisesti vahva Pohjola on varmasti meille kaikille tärkeä tavoite, ja se tarkoittaa sitä, että me otamme myöskin oppia toisista maista siinä, millä lailla missäkin on onnistuttu. Suomessa on onnistuttu tähän asti opetuksen laadussa huomattavasti paremmin kuin Ruotsissa, ja Ruotsissa on se myöskin ymmärretty. Nyt toivotaan tietenkin, että oppivelvollisuuden pidentäminen ei heikennä ja vie meitä Ruotsin tielle. Myöskin sote-uudistus, joka on tulossa: Ruotsissa ollaan todettu asiantuntijoiden äänellä, että siellä on tehoton, kallis ja hidas ja myöskin epätasa-arvoa lisäävä sote-rakenne. Tämäkin on sellainen, joka kannattaisi huomioida.

Eli otetaan oppia toisistamme ja tehdään viisaita yhteisiä päätöksiä ja katsotaan laajalta osaamis- ja tietopohjalta, kun tehdään yhteisiä ratkaisuja. Lisää tällaista parempaa pohjoismaista yhteistyötä. — Kiitos.

16.49 Jouni Ovaska kesk: Arvoisa puhemies! Edelliseen puheenvuoroon on helppo yhtyä: lisää parempaa yhteistyötä Pohjoismaiden välillä. Se on osoitettu juuri nyt kriisiaikoina. On erittäin valitettavaa ollut, kun Pohjoismaiden neuvosto ei ole pystynyt nyt kokoon-tumaan muuta kuin heikosti etäyhteyksillä.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 151/2020 vp

Tässä meidän valiokunnan mietinnössä olemme korostaneet myös tätä Pohjoismaiden EU-yhteistyötä, eli meillä on nyt perustettu tämä EU-toimisto, mutta sen lisäksi valiokunnassa katsomme, että pitää ennen kaikkea parantaa valiokuntien, vastinvaliokuntien, yhteistyötä ja huolehtia siitä, että Pohjoismaat entistä aktiivisemmin yhdessä hakisivat ratkaisua eri kysymyksiin myös EU-tasolla. Mehän olemme aika lailla kuin niin sanottu mul-lilauma, kun kaikki Pohjoismaat siellä EU-tasolla vetävät eri suuntiin, sitten kun tulee joku kysymys, mutta olisi tärkeää tietysti yrittää koordinoita ja hakea jo ajoissa ratkaisuja.

Yhtymäkohtia, joista tässä on mainittu, on myös tämä Valko-Venäjän tilanne. Nyt tällä hetkellä Suomi kerää EU-maiden tukea vetoomukseen ihmisoikeuksien puolesta ja liit-tyen Valko-Venäjän tilanteeseen ja näihin mahdollisiin jääkiekon MM-kisoihin, ja sieltä kuullaan varmasti ensi viikolla, mutta jos ei nyt saada mitään aikaiseksi EU-tasolla, niin minun mielestäni seuraava lähtökohta on se, että Pohjoismaiden tasolla sitten lähestytään toisiamme ja huolehditaan siitä, että niitä kisoja ei Valko-Venäjällä järjestetä.

16.51 Joakim Strand r: Värderade talman! Hyviä puheenvuoroja on pidetty, ja mielestäni puheenjohtaja Niikko, joka äsken tuossa — poistui varmaan hetkeksi — piti myös hyvän ensimmäisen puheenvuoron, jossa kehotti koko eduskuntaa ottamaan paremmin kop-pia ja liittymään pohjoismaiseen yhteistyöhön, ihan henkilötasolla ja eduskunnan kautta.

Itse nostaisin yhden, toisen ulottuvuuden: On äärimmäisen tärkeää myös se paikallinen ja seudullinen yhteistyö, jota päivittäin tehdään eri alueilla. Edustaja Kärnä puhui hyvin siitä Lapin tilanteesta: siellä ei rajoja oikeastaan huomata lainkaan arjessa. Meillä on vähän sama homma: vaikka meillä on hieman vettä välissä pohjalaismaakuntien ja Västerbotte-nin välissä, niin sielläkin päivittäin on kanssakäymistä. Se kasvaa yhä enemmän myös yh-tenäiseksi työssäkäyntialueeksi, ja me — pohjalaismaakunnat ja Västerbotten — olemme koonneet voimamme tällaisen sateenvarjon kuin Merenkurkun neuvoston alle. Siellä ovat keskuskaupungit ja muut mukana, ja siitä alueesta ja organisaatiosta tulee nyt ensimmäi-nen tällainen yhteispohjoismainen EAYY-alue elikkä tällainen eurooppalainen alu-eellinen yhteistyön yhtymä. Toivotaan, että sitä kautta pystytään entisestään vahvistamaan myös alueiden ääntä muun muassa Brysselissä. Meillä on jo paljon yhteistä — on yhteistä satamayhtiötä, laivayhtiötä ja muuta, mutta näen myös, että on yhteistyötä terveydenhoito-alalla ja opetuksen osalta, mutta paljon vielä voidaan myös strategista, esimerkiksi TKI-työtä, tehdä. Meillä on paljon siellä yhteistä, muun muassa energiateknologian ja akku-teollisuuden näkökulmasta cleantechia ja muuta.

Tietenkin nyt, kun tämä korona on ollut, ollaan oikeasti huomattu, mitä se tarkoittaa, kun rajat ovat kiinni myös Pohjoismaissa, joissa ollaan totuttu siihen avoimuuteen. Muistan, kun kysyin kollegaltani, ahvenanmaalaiselta Löfströmiltä, silloin keväällä, mitä olet tä-nään tehnyt, niin hän oli henkilökohtaisesti auttanut ahvenanmaalaismiestä saamaan eri-koislääkkeitä Ruotsista. Itse olin sinä päivänä auttanut yhtä vaasalaista teknologiafirmaa saamaan tuulivoima-asentajaa Norjaan. Se oli aikamoista hands-on-duunia. Toivotaan, että jatkossa pystytään myös tällaisia rajoitustoimenpiteitä paremmin koordinoimaan ja turvaa-maan tällaiset tärkeät toiminnot. Se ei ollut ollenkaan itsestäänselvää silloin keväällä.

Kort på svenska bara. Det var intressant att se hur beroende vi trots allt är av varandra och hur svårt det var när gränserna på riktigt var stängda. Därför vill jag tacka ordförande Niik-ko som höll ett bra anförande här i början och uppmuntrade oss alla att öka det nordiska samarbetet. — Kiitos.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 151/2020 vp

16.53 Mikko Kinnunen kesk: Arvoisa herra puhemies! Mitä epävakampaa aikaa me elämme, sitä tärkeämpää on Pohjoismaiden ainutlaatuinen yhteistyö. Vuonna 2019 Pohjoismaiden neuvoston puheenjohtajajana toimi Ruotsi, joka pyrki kaudellaan kiinnittämään erityistä huomiota demokratian merkitykseen Pohjoismaiden hyvinvoinnille. Ruotsin puheenjohtajuusohjelma toi esiin myös sen, että tämän ainutlaatuisen yhteistyön perustana on laaja tuki kansalaisten keskuudessa.

Ulkoasiainvaliokunta pitää myönteisenä, että viime vuosien tapaan laajan turvallisuus-käsitteen mukainen turvallisuuspolitiikka oli myös kyseisenä kertomusvuonna esillä Pohjoismaiden neuvoston toiminnassa. Tämä näkyi erityisesti neuvoston yhteiskuntaturvallisuusstrategian valmistelussa ja hyväksymisessä. Tämä strategia hyväksyttiin Pohjoismaiden neuvoston täysistunnossa lokakuussa 2019, minkä jälkeen se annettiin pohjoismaisille hallituksille.

Suomi on edelleen maailman turvallisimpia maita. Arjen turvallisuus koskettaa meitä kaikkia, ja se liittyy myös koko Pohjolan turvallisuuteen. Yhteiskuntamme kokonaisturvallisuus koostuu monista tekijöistä. Se vaatii meiltä jatkuvaa varautumista ja yhteistä työtä, myös pohjoismaista yhteistyötä. Varaudumme häiriötilanteisiin ja poikkeaviin olosuhteisiin turvaamalla yhteiskuntamme elintärkeät ja välttämättömät toiminnot: johtamisen, kansainvälisen toiminnan, puolustuskyvyn, sisäisen turvallisuuden, talouden, infrastruktuurin, huoltovarmuuden, väestön toimintakyvyn ja palvelut sekä henkisen kriisinkestävyyden. Näin ihmiset, ympäristö ja omaisuudet voivat olla turvassa. Näin kansallisen turvallisuuden uhat voidaan tarpeen tullen torjua. Tämä kokonaisturvallisuuden takaaminen on pitkäjänteistä kaikkien toimijoiden yhteistyötä yhteiskunnan joka tasolla.

Arvoisa puhemies! Suomi ja Pohjoismaat eivät elä umpiossa tässä keskinäisriippuvuuden maailmassa. Meihin ei kohdistu tällä hetkellä sotilaallista uhkaa, mutta tilanne voi muuttua nopeasti. Suurvaltojen vastakkainasettelu on syventynyt. Kansainvälinen sopimusjärjestelmä on heikentynyt. Terrorismi, järjestäytynyt rikollisuus, sään ääri-ilmiöt ja pandemiat tuovat epävarmuutta. Meidän oman maamme puolustuskyky perustuu yleiseen asevelvollisuuteen, koulutettuun reserviin, osaavaan henkilöstöön, koko maan puolustamiseen ja korkeaan maanpuolustustahtoon. Isänmaamme puolustuksesta tulee huolehtia kaikissa olosuhteissa niin maalla, merellä, ilmassa kuin tietoverkoissa.

Tärkeä osa maamme ja Pohjoismaiden yhteistä kokonaisturvallisuutta on huoltovarmuus. Siihen liittyy ruuan ja polttoaineen omavaraisuus. Meidän tulee turvata kotimaisen lähiruuan tuottaminen. Emme saa olla liian riippuvaisia esimerkiksi tuontisähköstä.

Tämä korona-aika, niin kuin monessa puheenvuorossa on viitattu, on koetellut Pohjoismaidenkin yhteistyön toimivuutta. Etäkokoukset ovat toki tyhjää parempia, mutta kasvokkain kohtaamista tarvitaan. Suomi on selvinnyt koronasta olosuhteisiin nähden hyvin, mutta naapureillamme menee tällä hetkellä huonommin. Kaikesta on syytä ottaa oppia tulevia kriisejä varten. Tarvitaan yhteistyötä, jota muun muassa edustaja Kärnä täällä peräänkuulutti.

Uusimpia haasteitamme on ryhmien ja yksittäisten ihmisten toteuttama informaatiovaikuttaminen. Se pyrkii vaikuttamaan yleiseen mielipiteeseen, ihmisten käyttäytymiseen ja päätöksentekijöihin. Tavoitteena on vammauttaa päätöksentekoa ja heikentää yhteiskuntaa. Se tapahtuu antamalla väärää tietoa, aiheuttamalla hämmennystä, jakamalla ihmisiä ryhmiin, kärjistämällä keskusteluilmapiiriä, vääristelemällä mittasuhteita ja herättämällä epäilyä viranomaisten toimintaa kohtaan. Hyvä yleissivistys antaa parhaan vastustuskyvyn informaatiovaikuttamiselle. Siksi kannattaa käydä koulua, luottaa tutkittuun tietoon ja

Pöytäkirjan asiakohta PTK 151/2020 vp

ottaa asioista selvää. Siksi kannattaa tehdä myös pohjoismaista yhteistyötä koulutuksen saralla. Kannatan lämpimästi edustaja Ovaskan esiin nostamaa vastinvaliokuntien syvempää yhteistyötä. Olen huolissani siitä, että visiostamme — Pohjolasta maailman kestävin ja integroitunein alue — puuttuu koulutus yhtenä painoalueena. Emme saa unohtaa koulutusta ja sen merkitystä yhteiselle tulevaisuudellemme.

Arvoisa puhemies! Pohjoismaiden neuvoston yhteiskuntaturvallisuusstrategia sisältää suosituksia ja toimenpide-ehdotuksia Pohjoismaiden yhteisen yhteiskuntaturvallisuuden parantamiseksi. Ne koskevat muun muassa yhteispohjoismaisen tilannekuvan kehittämistä sekä hybridi- ja kyberuhkien vastaisen työn parhaiden käytäntöjen vaihtamista Pohjoismaiden välillä, samoin poliisiyhteistyön vahvistamista. Nyt on hyvä hetki syventää yhteistyötä. Tehdään turvallinen ja kestävä ja integroitunut Pohjola yhdessä.

17.01 Hussein al-Taee sd: Arvoisa puhemies! Lähimmäisenrakkauden asiantuntijan, pastori Kinnusen jälkeen on vaikea ottaa puheenvuoro. Oli sen verran hyvä ja tyhjentävä puheenvuoro kaiken kaikkiaan, että kiitos vain kansanedustaja Kinnuselle.

Omassa puheenvuorossani haluaisin kiinnittää huomiota Hansel Oy:n toimintaan, julkisiin hankintoihin, joita Hansel toimittaa. Hanselin lakiin on tehty muutos, joka mahdollistaa sen, että Hansel voi tehdä hankintoja myöskin yhteistyössä, laajemmin Euroopassa, mutta ennen kaikkea Pohjoismaissa. Tässä kysymyksessä näen, että tätä kokonaisuutta ei ole vielä kunnolla huomattu Hanselissa eikä julkishankinnoissa ylipäänsäkään. Tiedän, että meillä on tapauksia, joissa on hankittu esimerkiksi kiviä Kiinasta jonkun tien päällystämiseen, ja tämä on todella surullista. Näin ei pitäisi toimia, koska kiven jälkijalostus sen jälkeen, kun se on kulkenut Kiinasta asti Suomeen, on kuitenkin aika vähäinen. Se jalostusarvo on hyvin pieni, ja tämäntyyppisiä hankkeita ei pitäisi nähdä täällä, missä me voimme itsekin aika pitkälti ja paljon lähempää tehdä paljon parempia hankintoja. Tämä on yksi.

Toinen puoli on julkisten hankintojen sosiaaliset ulottuvuudet. Hankintakriteereissä mikään laki ei estä sitä, että paikallisuus ja tietyn toiminnan profiilin identifioiminen mahdollistaisivat sen, että niitä voisi ostaa läheltä, hyvin läheltä sitä kuntaa, mikä tilauksen tekee, tai sitten läheltä valtiollisesti eli vaikkapa Ruotsista tai Norjasta tai jostakin vielä lähempää. Näissä kysymyksissä toivoisin, että me vihdoinkin voisimme paljon voimakkaammin panostaa nyt siihen, että kun tehdään julkisia hankintoja, niin tehtäisiin se pohjoismaisessa viitekehyksessä vielä tarkemmin.

Vielä tähän liittyen: Me teemme täällä Suomessa noin 35 miljardilla julkisia hankintoja ja Ruotsi tekee — en tiedä lukua, mutta olettaisin, että se on vielä suurempi, ja Norjalla todennäköisesti vielä suurempi. Tässä kohtaa näkisin, että olisi järkevää, että näitä kilpailutuksia voitaisiin tehdä myöskin yhteisesti niin, että kun näitä tilauksia tehdään, niin jos johonkin tienpätkään tarvitaan tiettyä materiaalia ja jos sattumoisin samaa materiaalia tarvitaan Ruotsissa tai Tanskassa tai Islannissa tai Norjassa, niin pystyttäisiin tällainen suurempi hankinta tekemään, jolloin se hinta asettuu sellaiseen kohtaan, että suomalaiset yritykset, ruotsalaiset yritykset, pohjoismaiset yritykset ylipäänsä [Puhemies koputtaa] olisivat kilpailukykyisiä. Tämäntyyppistä ajattelua ja yhteistyötä haluaisin nähdä yrityssektorilla, erityisesti julkisissa hankinnoissa, tulevaisuudessa.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Nyt ulkoasiainvaliokunnan puheenjohtaja, edustaja Niikko.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 151/2020 vp

17.04 Mika Niikko ps: Arvoisa puhemies! On hieno kuulla siitä, että myös ulkoasiainvaliokunnan ulkopuolella on kiinnostusta siihen, että tällaista parlamentaarista yhteistyötä vahvistettaisiin Pohjoismaiden välillä, ja toivon mukaan se näkyisi myös muissa valiokunnissa. Toki on selvää, että me teemme hyvin paljon yhteistyötä monen valtion kanssa ennen kaikkea siten, että me tapaamme säännöllisesti. Yhtenä esimerkkinä nostan mielestäni erittäin hyvän tavan eduskunnassa pitää yhteyttä kollegoihimme. Näin on esimerkiksi saksankielisten valtioiden kanssa, joiden kanssa suomalaiset ovat jo vuosikymmeniä vuosittain tavanneet jalkapallon merkeissä. Saksa, Sveitsi ja Itävalta ovat maita, joiden seuraan moni muukin haluaisi, mutta suomalaisilla on ollut sinne vankat siteet jo pitkään. Tällainen yhteinen tapaaminen voidaan järjestää teeman kuin teeman nimissä, mutta pääasia on, että se olisi säännöllistä ja jatkuvaa.

Esimerkiksi kevättalvella, kun näimme koronan leviävän ympäri Eurooppaa, kuultiin jopa sellaisia uutisia, että joissain maissa blokattiin kasvomaskien tai sairaalatarvikkeiden kuljetus maasta toiseen vain sen takia, että siitä maasta ei saanut viedä tarvikkeita pois. Jos kyseisillä mailla olisi tällaiset suorat vuorovaikutussuhteet vastinvaliokuntiin ja kollegoihin, niin nämä asiat olisivat nopeasti ratkaistavissa ilman, että siitä tarvitsee käydä päivien tai viikkojen kestävästä keskustelusta median kautta. Uskon, että kaikista tällaisista suhteista on hyötyä.

Ennen kaikkea, kun Suomessa on kyse tällaisen turvallisuus- ja puolustuspoliittisen yhteistyön tarpeen merkityksestä, olisi hyvä myös, että me eduskunnassa kävisimme enemmän yhteistä keskustelua myös ulko- ja turvallisuuspolitiikan osalta tässä salissa, ettei se rajoitu pelkästään ulkoasiainvaliokuntaan tai puolustusvaliokuntaan. Siinä mielessä varmasti voi olla, että on tarpeen esittää aloitteita, keskustelualoitteita ja sellaisen toiminnan käynnistämisalioitteita, että me voimme strategisesti keskustella näistä kysymyksistä yhdessä ja sen mukaisesti myös hakeutua tiiviimpään yhteistyöhön sellaisten valtioiden kanssa, jotka edesauttavat Suomen turvallisuus- ja puolustusympäristöä.

Arvoisa puhemies! Pohjoismaiden ja Baltian maiden kanssa ollaan oltu tekemisessä, kuten puheessani mainitsin, esimerkiksi koronan teemalta säännöllisesti. Meillä on nyt tullut tavaksi ulkoasiainvaliokunnan puheenjohtajan kanssa säännöllisesti tavata Pohjoismaiden ja Baltian maiden kesken ja vaihtaa kokemuksia ja näkemyksiä myös koronan vaikutuksesta meidän kansaamme. Yhtenä esimerkkinä nostan sen, [Puhemies koputtaa] että hyvin paljon on tullut kiinnostusta Suomessa esimerkiksi Koronavilkun käyttöönottoon ja moni Pohjoismaa on parhaillaan samalla tiellä valmistelemaan [Puhemies: Nyt on aika täynnä!] omia aika vastaavanlaisia toimenpiteitä.

17.07 Anders Norrback r: Ärade talman! Jag vill tacka alla som har talat här, också utskottets ordförande som både i sitt inledningsanförande och också nu lyfte upp väldigt många viktiga saker.

Det nordiska samarbetet har ju långa traditioner, och den fria rörligheten är det som är grunden till att samarbetet har utvecklats och gått framåt. Den inriktning som det nordiska samarbetet har nu tycker jag är bra och för framåt, men vi får ändå inte glömma bort det gamla grundläggande utbytet när det gäller de personliga relationerna, som det har kommit fram här, på parlamentarisk nivå, på regeringsnivå förstås, men också bland medborgarna generellt, och där har Pohjola-Norden och andra föreningar en viktig roll att spela.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 151/2020 vp

Arvoisa puhemies! Niin kauan kuin olen seurannut pohjoismaista yhteistyötä, kyseessä ovat olleet rajaesteet, ja niitten kanssa on kyllä tehtävä vielä paljon työtä. Viimeksi viime viikolla sain puhelinsoiton yhdeltä pohjanmaalaiselta kaverilta, joka on käynyt palomiehen koulutuksen Ruotsissa, ja nyt hän ei saa vakinaista virkaa Suomessa. Tällaisia käytännön esteitä pitäisi koko ajan työstää ja päästä niissä eteenpäin. Kun nämä esteet on poistettu, sitten meidän yhteistyömme on todellista ja aitoa perimmiltään. — Paljon kiitoksia.

17.09 Kimmo Kiljunen sd: [Puhujan mikrofoni on suljettuna, puheen alku ei kuulu] ...näkemys, ja hän myöskin totesi suhteessa pohjoismaiseen yhteistyöhön mutta laajemmin, että tämän keskustelun tuloksena me osaamme hakeutua — käytän suoraa sitaattia — ”yhteistyöhön sellaisten valtioiden kanssa, jotka auttavat Suomen turvallisuusympäristöä”. Tuo lause muotoiltuna juuri noin on erittäin hyvin muotoiltu. Meidän kannattaa nimenomaan hakeutua yhteistyöhön ylipäätään kaikkien sellaisten valtioiden kanssa, jotka toimivat täällä lähialueella ja jotka vaikuttavat tämän turvallisuusympäristön muokkaukseen.

Tämä vanha Mauno Koiviston sanonta varmaan pätee tässä erinomaisen hyvin silloin, kun pohdimme näitä vastakkainasetteluja maailmassa, jossa meillä on tällä hetkellä ilmiöitä, joissa jännitteet ovat kasvaneet erityisesti suurvaltojen välillä, että parempi hakeutua tilanteeseen, jossa ystävät ovat lähellä, ja jos vihollisia tosiaan pitää olla, niin mahdollisimman kaukana mieluummin kuin niin, että viholliset ovat lähellä ja ystävät kaukana. Siinä suhteessa kaikki ne meidän naapurimaamme, jotka tässä tähän ympäristöön vaikuttavat, ovat juuri niitä, joiden kanssa meidän täytyy hakeutua yhteistyöhön, kannustaa juuri siihen, että tämä turvallisuusympäristö on vakaa ja hyvä, ja ymmärsin, että ulkoasianvaliokunnan puheenjohtaja Niikko juuri tätä tarkoitti.

Keskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi valiokunnan ehdotuksen kannanotoksi kertomuksen K 3/2020 vp johdosta. Asian käsittely päättyi.